

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Št.
8.

Leto
XI.

VSEBINA:

1. Palica bajalica. <i>Marija Zopfova</i> . Pesem	169
2. Žalostna dogodba. <i>Ivo Trošt</i> . Povest	170
3. Pomlajenje. <i>Simon Palček</i> . Pesem s podobo.	172
4. Najlepša pohvala. <i>Ivo Trošt</i> . Povest	173
5. Pred nevihto. <i>Bogomil Gorenjko</i> . Pesem	176
6. Potrebna lastnost ali ne. <i>Ivo Trošt</i> . Črtica.	176
7. Slon. <i>Ivo Trošt</i> . Opis s podobo	177
8. Dan. <i>Makso Smolč</i> . Pesem	179
9. Matl in sin. <i>I. P. Cvetan</i> . Slika iz mestnega življenja	180
10. Vedno tako. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	184
11. Zakaj polaga kukavica jajca v tuja gnezda? <i>F. Palnak</i> . Basen.	185
12. Kdo je srečnejši? <i>Bogomil Gorenjko</i> . Pesem	186
13. Osla in nož. <i>Ivo Trošt</i> . Basen	187
14. Janko pojde na božjo pot. <i>Jos. Vandot</i> . Pesem	187
15. Papatu za god. <i>Marija</i> . Pesem	188
16. Morska tišina. <i>Jos. Vandot</i> . Pesem	188
17. Pouk in zabava.	
Senčna podoba. — Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki. — Besedna naloga.	
Tri stotletja. — Kri iz nosa. — O rožah. — Izrek. — Kotiček gospoda Doropoljskega.	189

Listnica uredništva.

Jos. V.: Poslano povest porabimo čimprej. Hvala Vam!

Listnica upravnništva.

Prvo polletje je že minilo. — Cenjene naročnike, ki jim je potekla polletna naročnina, vljudno prosimo, naj jo čimprej obnove.

Današnja številka ima izredno prilogo: „Mr az“, pesem s spremljevanjem klavirja, uglasbil Zorko Prelovec. Pesem je primerna za šolske veselice, zato jo prilagamo „Zvončku“ že sedaj, da se ji pevci in pevke lahko priuče.

Priljubljene Žirovnikove narodne pesmi za šolsko mladino kmalu zopet izidejo v veselje mladim pevcem in pevkam, v radost poslušalcem.

Ali ste že pridobili „Zvončku“ novega naročnika?

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Priloga „Zvončku“ št. 8., 1910.

Mraz.

Besede zložil Sokolov.

Jako hitro.

Uglasbil Zorko Prelovec. (1908.)

Glas. *f* Cin-cin-cin po be-lem sne-gu

Klavir. *f*

ra-do-stno sa-ni dr-če, ko-njič hr-ska in rez-ge-če,

Počasneje.

re-zek mraz po po-lju gre. *p* Re-zek mraz, ej, sta-rec si-vi,

rit. *p*

v to-pli ko-žuh je za-vit, v dol-gih škor-njih gre čez po-lje,

rit. Kot v začetku.

s to-plo ku-čmo je po-krit. *ff* Na sa-ni pa ti-ho se-de

prav tik me-ne ti-sti čas, jaz pa to-žim, brid-ko

to-žim, da mi mraz je, hu-u, mraz!

Presto. *ff*

Štev. 8.

V Ljubljani, 1. vel. srpana 1910.

Leto XI.

Palica bajalica.

S to palico bajalico
rad bi pričaral si
konjička vranogrivega,
gradove zlate tri.

In poleg grada vsakega
še vrt prav pestrih boj,
namesto rose bi blestel
se biserov nebroj.

Tja vsako jutro jahal bi
in biserov vesel
konjičku v grive temne bi,
a v žep zlata si del. —

Zvečer dospel bi spet domov
in bisere, zlato
nasul pred drago mamo bi,
češ, glej darilce to!

Tako je mali lvek del,
sanjave je oči
v daljavo sinjo tja uprl,
kjer se nebo rdi.

Kaj hoče, drago dete, ti
prečudni bajni grad,
saj v tvojem zlatem srčecu
premnogi spi zaklad.

Znaj, palica bajolica —
oči so tvoje to,
ki vsakogar očarajo,
če milo vanj se vpro.

Marija Zopfova.

V vročih dneh.

IVO TROŠT:

Žalostna dogodba.

ivahna, vesela, z vednim smehljajem na licu je bila pravi angelček. Kakor je pela, bi človek mislil, da zvonijo srebrni zvončki. V drugem razredu med najboljšimi učenkami si je znala pridobiti krog prijateljic — enih misli, enega srca, prav gotovo pa vse vesele, živahne kakor je bila ona — Fanica sama. Tudi v najhujšem trpljenju ni izgubil smehljaj z njenega lica.

Neko jutro lanske zime se prismeje zjutraj v kuhinjo in pravi očetu: „Papa, o mami sem sanjala.“

„Kaj si sanjala.“

„Rekla je, da pridem kmalu za njo — v nebesa.“ Zopet se je nasmehljala. Saj jo je tudi oče pogledal začudeno. Ni mogel drugače, da jo je vprašal v šali: „Pa bi šla k mami?“

Nekoliko je pomislila in odgovorila: „Seveda bi — k mami.“

Še tretje leto po mamini smrti si želi otrok še vedno k mami, k mami!

Pozabla je sanje in nadaljevala svoje veselo, brezskrbno življenje. Še pred sv. Miklavžem je pisala teti v Trst, naj naroči svetniku, ki bo gotovo nakupoval daril pridnim otrokom, da kupi nji in sestri Mimici novo krilo. Miklavžu je menda nedostajalo postrežnikov, ki bi za njim nosili toliko

blaga, pa se je premislil in poslal obema iz Trsta kar po poštni nakaznici — denar za nova krilca. To je bilo pravo veselje.

Bila je pa lansko leto huda zima, da ni šel nobeden domačin v Ljubljano, kjer bi kupil za denar krilca. Mráz je bil o Božiču, mráz po Božiču, mráz kakor ne že davno. Otroci so se drsali v šolo, drsali iz šole, padali in se vnovič drsali. Zdrsana so bila vsa pota, vse steze. Tudi pred šolo je bilo treba nasekavati led.

Predzadnjo nedeljo v prosincu — okolo sv. Neže — je Fanica padla, iz cerkve gredoča, na ledu in se močno pretresla. Prejšnji dan je poslala teti v Trst za god nekaj lastnoročno izdelanih čipk. Nedeljo po maši je prijokala domov in tožila, da je padla. Pobila se sicer ni, vendar je trdila z vso odločnostjo, da ne bo mogla več delati čipk in tudi v cerkev ne pojde več. „Nikoli več, boste videli!“ je zatrjevala. Šla je sicer res še tisto popoldne k litanijam, a zvečer je tožila, da jo vse boli. Domači so menili, da je hripava, pa so ji dali čaja. Umirila se je in zaspala. Naslednji dan je šla še v šolo, toda obrazek, prej smehljajoč, je bil upadel — blede. Bila je mirna, tiha, potrta. V torek ni več vstala. Mislili so, da jo je pograbila vratnica. Vsi domači so bili v strahu zanjo, zakaj mučen mir je zavladal po hiši, ko ni bilo več njenega smeha, njenega srebrnega glasa.

Celo součenke v šoli so se vprašujoč spogledovale, ko je ostal prazen njen prostor. Saj ni bilo več med njimi rumenolasega angelčka.

Drugi dan se je zavedala le redkoma. Njene prijazne temne oči so osteklenele. Venomer je klicala mamo, ne le podnevi, tudi ponoči. Ko so jo vprašali, kaj jo boli, je zatrjevala, da vse. Najhujše je bilo to, da je tudi ni smel nihče prijeti. Takoj je zavpila, da je vse navzoče obšla groza. V nezavednosti je zahtevala novo obleko, se prepirala z bratci in sestrice za igrace, pa tudi tožila, kako trpi. Ko je došli zdravnik preiskal bolezen in ni mogel najti nič nevarnega, najsi tudi ni vedel, kako bi si razlagal nezavest male bolnice, je rekla, da že pošlje teta iz Trsta zdravila za njene čipke.

Petek dopoldne je še poznala po glasu očeta, pozneje nič več. Govor je tudi že zastal. Nerazločno je še prosila, naj jo pride župnik mazilit s sv. oljem. Kmalu potem se je umirila. Nehala je klicati mamo, nič več ni zahtevala nove obleke. Mislili so, da počiva, spi, kar je gotov znak, da ji je odleglo. Toda oče je pogledal svojega angelčka bliže in opazil, da res počiva, da mu je res odleglo, da ne kliče več mame, ker je — že pri nji v nebesih. Fanica je zaspala za večno. Oče jo je še prekrizal s tresočo roko, ji pritisnil na usta sv. razpelo in ji stisnil v ročico mrtvaško svečo. Bil je trenutek, ko so vsi molčali v hiši. Saj se ni nihče nadejal take nesreče. Zatisnila ji je očetova roka tisti vedno smehljajoči se očesci, in namesto nove obleke so ji dali birmanško belo krilo, ki ga je bila tako srčno vesela. V njem je bila tudi tako ljubka kot pravi angelček. Smehljaj se ji je obrazek na odru kakor se je v življenju, dočim so vsem navzočim sosedom in znancom iz širne okolice, ki so jo kropili, igrale solze v očeh.

Na Svečnico popoldne se je vil na pokopališče dolg izprevod z belo krsto. Njena učiteljica ji je govorila v slovo ob odprtem grobu. Nobeno

oko ni ostalo suho. Tovarišice so ji zapele nagrobnico, in še dolgo so donele poslovilne besede njene učiteljice: „Vem, da se tvoj duh družī sedaj le z nami. Z nebeških višav zreš na nas ostale, se nam ljubko smehljaš in kličeš: Hvala, hvala Bogu! Meni je dobro — pri mami! — Zato pa nas ne zabi pri ljubem Bogu, draga Fanica !

Ljudstvo se je razšlo, mladina se je razgubila v mrzel zimski dan. Ostal je sam grobček na pokopališču, posut s cvetjem, pokrit z venci. Drugi dan je pa pisala njena kumica iz Trsta: „Kaj dela moja zlata Fani?“ Meni je bilo tedaj težko, kakor da imam pisati slovo lastni hčerki.

Pomlajenje.

*Pod zelenim listjem
babica sedi,
v krogu svojih vnukov
se na smeh drži.*

*Kaj ji hoče teža
njenih poznih let!
Med mladino srečno
vsa je mlada spet.*

Simon Palček.

IVO TROŠT:

Najlepša pohvala.

gospod Breznik je bil tisto leto prestavljen na našo šolo. Prav hudo nas je imelo, ker smo bili zvedeli, da je mož strog in natančen učitelj. Naš strah pa tudi ni bil prazen; začel je res marsikaj drugače nego je bilo prej. Takoj prvo uro ob začetku leta nas je pozval, da smo obljubili s častno besedo: slabejši in nagajivci, da se gotovo poboljšamo, a marljivi in vzorni učenci, da se ne poslabšajo do konca leta. Seveda smo obljubili vsi, in vsakega je mož pogledal v oči strogo in vprašujoče, kakor da hoče že sedaj prodreti v njegovo dušo, če je tam dovolj krepke volje, da z njo tudi izpolni današnjo obljubo. Tega dozdam nismo bili navajeni. A učitelj Breznik je velel takoj potem po slovesni obljubi: „Sedaj pa napišite v svoje spisovnice, kaj se je godilo to uro v vašem razredu, kaj vas je iznenadilo, kaj ste obljubili in kako nameravate tudi ostati mož-beseda. Napis: Prva ura v šoli.“

Mož je mirno sedel za mizo in strmел v naše presenečene obraze, mi smo slušali. Zašumel je papir po klopih, škripala so peresa, švigali pogledi semtertja, a ziniti se ni upal nihče. Vsakdo je pisal, kar in kakor je vedel in znal. Ko je minila ura, nismo še vsi končali. Zbrane naloge je vzel Breznik domov, da jih popravi.

Radovedno smo pričakovali potem, kdaj prinese gospod učitelj popravljen prvo nalogo v šolo, zakaj vsakdo se je nadejal najlepše pohvale. Toda kakšno razočaranje! Najboljši učenci, razen Rodinovega, so imeli uprav pisane strani samih pogrškov. Niso izpuščali samo pik na i, tudi sicer niso postavljali pik na pravo mesto, izpuščali vejice, v napačnem redu uvrščali besede. Kaj je bilo šele z nami slabiči?

Nekatere učenke kakor Pikovnikova Lojzika so se naravnost jezile, da so bili njihovi izdelki sojeni tako nemilo. „Komaj zadostno“ se je svetil mnogokje, in učitelj Breznik je celo trdil, da je to — še dober red. Tega pa nismo bili navajeni pri pokojnem učitelju. Ali je to pohvala?

Popravljali smo iznenadeni skupne pogrške na tablo, posamezne kar v spisovnice in se plašno ozirali drug k drugemu, če je nesreča povsod enako gospodinjala. Cele pisane strani samih pogrškov in nič kot pogrškov.

Rodinov Matko, sin ubožne kočarice tam gori v grmovju nad vasjo, je dobil najbolje — samo on. Oh, to so vihali nosove sinovi bogatih posestnikov, ki so menili, da gre tudi njim boljši red, če ga ima Rodinov. Kaj pa je Matko? „Pokaži!“ so silili vanj. Matko jim je pokazal poldrugo stran dolgo nalogo, ki se je ni dotaknilo učiteljevo pero, a pod nalogo z rdečo tinto napisani red je skrbno zakril.

Nezadovoljneži so zrlili na svoje krvavo rižaste strani in molčali.

Pikovnikova Lojzika je hotela po sili videti, kaj je dobil Rodinov Silila je celo tako glasno, da je bila posvarjena zaradi nemira, a Matko se ni vdal. Lojzika pa še ni mirovala. Breznika je menda tudi minila potrpežljivost, pa je vprašal Matka jako nevoljno, kaj želi Pikovnikova od njega. Matko vstane in pove odkritosrčno, da so slišali vsi: „Moj red pod nalogo hoče videti, ali jaz ga ne maram pokazati, ker se nočem bahati.“

Prav tako odločno in odkrito odgovori Breznik: „Tvoja naloga je že prejela zaslužen pohvalo, a še veliko lepšo pohvalo zasluži tvoje današnje ravnanje. To je lepo, Rodin. — Ako se ponašamo z darovi, ki nam jih je dal Stvarnik v večji meri, zbudamo nevoščljivost. Skromnost je povsod zlata vredna, a bahavost je greh. Ako ima moj sosed več denarja, zato ni od mene več vreden kot človek in če se s tem postavlja, je bahač; ako pa jaz več vem od njega, nisem zato nič večji in če zaradi njegovega neznanja njega zaničujem, sem jaz bahač in ošabnež. Oboje je pa krivo. — Rodin zaradi tega sem na te ponosen, kakor da si moj sin.“

Vse tiho po šoli, da bi čul, ko bi kihnila miška v najoddaljenejšem kottičku. Lica vseh so bila obrnjena v učitelja, ki je stal pred njimi in molčal. Njegove oči so se razigrale in gledale veselo, pa prav nič škodljivo vse in vsakogar. Vsi smo čutili, da se sedajle vrši z nami nekaj ne navadnega.

Ko se je Mojzes vrnil z gore, kjer je prejel deset zapovedi od Gospoda, se niso upali Izraelci gledati v njegov obraz, ki se je svetil kakor sonce. Enako se je zdelo tudi nam v tem trenutku, ko smo zrlj mirno, dobrohotno in vendar strogo lice svojega učitelja. Vsakdo je bil prepričan, da govori iz srca in govori resnico. Pogledi pa so nam pomalem zopet splavali na pogršene strani prve šolske naloge. Vedno očitnejše smo spoznali, kaj namerava učitelj Breznik z obljubo v začetku šolskega leta. Z velikim in vedno večjim spoštovanjem smo mu gledali v obraz, a nekateri si tega celo niso upali, češ, da niso vredni.

Peresa so švigala po papirju, v šoli je kraljeval slovesni, praznični mir kakor v cerkvi med povzdigovanjem. A kje so se bavile misli?

Po končani popravi se oglasi zopet Breznik: „Današnji dogodek z Alojzijo Pikovnikovo in Rodinovega Matka nalogo napišite do danes teden doma, pa tako, da ne boste nobenega označili s pravim imenom, to bi bilo opravljanje, marveč samo „učenec“ in učenka“, a mene z besedami „gospod učitelj“ in moje besede vsaj po pomenu take kakor sem jih izgovoril. Napis: Skromnost.“

In vnovič so zaškrtała peresa po papirju.

Potem pa vzame Breznik Rodinovega zvezek in ga razgrne vpricho vseh. „Izvrstno, izvrstno!“ nastane šepet po šoli, ko so vsi čitali edino besedo zapisano z rdečo tinto na zvezku. Učitelj pa še reče: „Nelepa lastnost je zavist. Ta polni srce onemu, ki misli, da je sam zaslužil kaj boljšega. Hrepenenje po boljsem, hrepenenje po izpopolnitvi tli vsakemu v srcu. To je plemenita težnja po napredku. Ob tem pa ne smemo misliti samo nase in na svojo korist. Tudi drugi imajo mogoče še bolj živo željo po izpopolnitvi.

Ali jim moremo to braniti? Nespametno bi bilo, ko bi jim samo hoteli, ker je nemogoče. Tekači za stavo teko tudi vsi proti istemu smotru, a ga ne dosežejo vsi obenem in tudi sploh ne vsi; le eden je pa prvi. Ali so zato drugi manj ali celo nič vredni, dasi so se enako trudili, pa so zaradi nepričakovanih ovir dosegli smoter pozneje ali ga celo niso dosegli? Lahko tekač pade spotoma in si zlomi nogo. Ali ga bomo spričo tega zaničevali? Ne. Nasprotno: mislim, da je ta več trpel nego oni, ki je prvi in z lahkoto dosegel smoter. Kateri ima večjo zaslugο? Oni, ki je več trpel in se bolj trudil. Taka je tudi z vašimi nalogami. Rodin je imel danes najboljši izdelek. On je to dosegel izlahka. Zato pa ne smete misliti, da so vaše naloge brez vrednosti. Kolikor več se je kdo trudil, toliko več je zaslužil. — Obljubili ste mi, da se hočete truditi za popolnost. Vidim, da je začetek dober. Treba vam torej samo še vztrajnosti, a meni potrpljenja. Z vztrajnim trudom doseže lahko najšibkejši od vas, da bo do konca leta pisal kakor Matko Rodin nalogo za izvrstno.“

Učitelj Breznik je pogledal Pikovnikovo Lojziko prav živo v oči. Vsi smo vedeli, da meri ta opomin naravnost vanjo. Tudi ona je to čutila. Zardela je, povesila pogled, in solze so ji zalesketale v očeh. Učitelj se je delal kakor da je ne vidi. Enega lanskih najboljših učencev je pozval, da je Matkov vzorni izdelek napisal na tablo, a Pikovnikova Lojzika ga je prečitala. Glas se ji je tresel, in vsi smo vedeli, da ji je hudo. Zato je pa še pristavil gospod učitelj: „V nekaj mesecih lahko tudi ti dosežeš toliko popolnost v pravopisju, da boš zaslužila izvrsten red. Zato pa vztrajaj v marljivosti, ne zavidaj je drugim, izpopolnuj svoje delo, pa ne mine veliko časa, in tvojih uspehov bo vesel tudi tvoj učitelj in prav gotovo tukajle tvoj sosed Matko Rodin. Ni res, Rodin?“

Deček se dvigne plaho, a vendar odgovori glasno: „Prav zares.“

Po teh toplih besedah se nobeden imenovanih ni več sramoval pogledati svojemu učitelju v lice. Vsi, tudi Pikovnikova, so se ozirali vanj in učitelj Breznik je čital v tem pogledu trden sklep, resno voljo in resnično vztrajnost, ki so jo tako približali učiteljevim mislim, da je čutila z njim, hotela z njim in ne drugače.

Tiha zadovoljnost se nam je naselila v mlada srca, ko smo se vračali tisto dopoldne iz šole. Navdajala nas je zavest: „Samo Matko je zaslužil, da bi bil učiteljev sin, danes samo Rodinov Matko, ali do prihodnjic nas bo več. Nam samim bo korist, našim staršem in učiteljem v veselje.“

Od tistega dne se je začela v naši šoli prava tekma, kdo prej zasluži najlepšo pohvalo.

Pred nevihto.

*Oblak temnosiv
priplul čez nebo
in senco temno
je vrgel sred njiv ...*

*„Oj, črni oblak,
odplavaj z neba,
oj, zbeži s poljá,
ti sence črn mrak!*

*Poglej, tu vsak cvet,
poglej, vsaka lat
vsa polna je nad,
vesel je je kmet!*

*In klas je bogat
ves plah vztrepetal,
bolno šepetal
je cvet sredi trat:*

*Dobrotno nebo,
oj, toče ne vsuj,
klasú ne izruij,
dobrotno nebo!*

*Naj njega srce
v solzah se topi,
če toča zdrobi
še nade mu té!?”*

Bogumil Gorenjko.

IVO TROŠT:

Potrebna lastnost ali ne.

Čitelj Modroslav je razlagal o bogastvu človeške duše: „Stvarnik je obdaril človeka s premnogimi lepimi krepostmi. Da ne zaostaja v vedah znanosti, mu je naklonil nikdar ugnano radovednost. Ko človek spozna iskano resnico, se veseli nove pridobitve. To spoznanje uvrsti k dosedanjim, ki jih ima spomin že ohranjenih dolgo vrsto. Da se vrste ne prenapolnijo in spomin ne

preobloži, kar bi povzročilo kdovekakšne homatije, je preskrbel Stvarnik tudi tukaj svojo pomoč. Saj bi bilo naravnost grozno, ko bi človek čutil žalost ali veselje vedno tako živo kakor v prvem trenutku, ko je uvrstil spoznanje v spominu. V ta namen mu je določil spremljevalko, slepo in gluhonemo — pozabljivost.“

„Ali pomislite,“ je dejal Modroslav, „ta lastnost deluje samo tedaj, kadar je nevarnost, da bi človek preveč znal. Kdor malo zna, ne more veliko pozabiti.“

Niso ga umeli, pa so trdili, da se ne uče zato, da bi pozabili, marveč da bi znali. Učitelj jim je pa očital, da se vedno izgovarjajo, da so pozabili, kadar ne znajo. In ta pravda še danes ni dognana.

PRILOGA

ZVONČKU

IVO TROŠT:

Slon.

arsikdo izmed „Zvončkovih“ čitateljev posebno z dežele je videl slona poslednjič o Božiču pri jaslicah, a živega še nikoli. V mladosti smo se čudili močni živali, ki nosi na hrbtu pisano poslikano hišico in v nji ljudi, svoje zapovednike; le malokdo je pa pomislil, kakšna bi utegnila biti žival v resničnem svojem življenju kakor ga živi v Vzhodni Indiji in južni Afriki.

Kapetan Majič, ki je že sam lovil slone, je ustregel otrokom domače vasi in jim marsikaj pojasnil iz življenja največjega sesalca na kopnem.

Ime ima slon baje odtod, ker ne spi ležeč, marveč se nasloni na drevesno deblo. Posebnost je njegov rilec, ki mu služi kot roka in tipalnica. Z njim lomí sočne mladike in jih nosi v gobec, z njim pobira ukročen cukérčke, ki mu jih mečejo gledalci po mestih, z njim tudi zgrabi — pijanec — steklenico za vrat in izlije v žejni goltanec. Ukročen slon se nauči kakor konj in pes marsikaj. Hodi celo samo po zadnjih nogah in dela poklone. Mlad slon se privadi človeku in mu je zvesto vdan do starosti, ki je navadno jako visoka. Vendar se pa na njegovo zvestobo človek ne sme preveč zanašati. Prebivalci iz Bengalije v Indiji poznajo slona in njegove muhe. Ako začne star ukročen slon otresati gospodarja in njegovo hišico na svojem hrbtu, tedaj vedo, da se je v njem zbudila njegova divja narava ter zahteva svojo žrtev: človeka zgrabi z rilcem, vrže ob tla in ga pohodi. Zvesti služabnik nekega indiškega khana (poglavarja) je v tem slučaju samo prosil svojega zapovednika v hišici na slonovem hrbtu, naj skrbi za njegovo družino, ker se mora žrtvovati on slonovim muham, sicer je zapovednikovo življenje v največji nevarnosti. Slon ga je zgrabil in ubil, potem je pa mirno nadaljeval svojo pot kakor da se kesa svoje neumnosti.

V Evropo pošiljajo slone danes večinoma samo za zverinjake. Tu jih nauče raznih umetnosti kakor medvede.

V prejšnjih časih so jih Grki in Rimljani rabili uspešno celo v vojnah, kjer so jih postavili v prve vrste proti sovražniku.

Posebno zanimiv je lov na slone. Love jih zastran dragocenih oklov —

dolgih zob v spodnji čeljusti. Iz teh se namreč dobiva draga slonova kost, ki se iz nje izdelujejo različna lepotičja po vsem svetu. Sicer v miru in družinski slogi živeče slone napode z ognjem in priganjanjem v nalašč zato pripravljeno zagato. Žival čuti, da je zajeta in začne grozno vekati. Samice žalujejo po mladičih, mladiči iščejo svoje matere. Vsa čreda je grozovito zmedena, zbegana in jako žalostna. Tedaj se loti celo starih slonov — malodušnost. Glave povesejo in mečejo po sebi prah in blato. Lovci pa

ravnajo z ujetimi sloni jako pametno: vse, kar ni za rabo, izpuste skozi poseben izhod. Živali s slabimi, malovrednimi okli, mladiče in pohabljenice izpuste na svobodo. A tedaj bi kdo mislil, da slon veselo steče v goščavo. Kaj še? Mirno, uprav dostojanstveno stopa k bližnji vodi, kjer se okoplje.

Ujete slone krote v zanjkah, z bodali in stradanjem. Mnogo teh živali pogine v strogi šoli: zdihujoč po nekdanji svobodi zamenjajo sužnost s smrtjo. Večina doseže ujeta ali svobodna visoko starost, trde celo do 120 let.

Divji sloni žive složno med seboj in ne delajo človeku posebne škode, razen če začne zahajati na pašo v cukrovo trstje ali mlado žito. Tega jim ne more nihče zabraniti. Velja tudi tukaj slovenski pregovor: Če se je koza navadila na ovseno njivo, kozo ubij ali oves požanji. — Pri slonu je seveda stvar težavnejša kakor s kozo.

Človeka napada samo razdražen. Ali tedaj mu pa tudi le s težavo odnese zdrave ude. Slon, dasi neokreten in navidezno neroden, je v nevarnosti hiter in skočen. Drzni zamorec v južni Afriki mu uide samo tako, da skoči jadrno kakor veverica na vejo najbližjega drevesa ter spleza po njem tako visoko, da ga ne doseže slon z rilcem.

Od mrtve živali nima človek druge koristi kot okle. Meso je pretrdo, uprav vlačno, a koža predebela.

Dočim so pri nas sloni samo za smeh in zabavo ter so jih mnogo-krat v ta namen tudi pobarvali z rdečo barvo, imajo jutrovci slona za vzor, moči in dostojanstva. Slon jim ni žival v nadlego, marveč v podporo. Pomaga jim prenašati tovore, prenašati pa tudi težo večinoma bednega življenja.

Daljni praded slonov je bil predpotopni mamut, mnogo večji in močnejši, zares orjaška žival, čigar ogromnemu okostju se čudimo. Danes gledamo v veliki globočini naše zemlje med premogom izkopanih ostankov velikana mamuta, ki se je pasel še pred tisoči let po velikanskih pragozdih, kjer so rasle travne bilke tako visoko kakor danes smreke. „To so bili torej drugačni časi od sedanjih, ko gledamo slona samo pri jaslicah o Božiču“. Tako je končal opis slonov kapetan Majič.

Dan.

*Nekoč sem te ljubil,
ti beli dan,
kot ljubi puščave sin
neskončno ravan.*

*Ah, zdaj pa te ljubim še bolj
kot pa nekoč.
Ne vem, zakaj? Morda me že
objela je noč!*

Makso Smolč.

I. P. CVETAN:

Mati in sin.

Slika iz mestnega življenja.

Osebe:

Marijana	}	sestri	Prva	}	natakarica
Ivana			Druga		
Ivan, Ivanin sin			Prvi	}	stražnik
Peter Maček			Drugi		

Preprosta soba; proti večeru.

Marijana (sedi pri mizi): Kmalu bo bolje. Čaj boš pila, pogrelo te bo in čutila se boš trdnejšo. Glava te boli, praviš, in v srcu te nekaj teži. O, jaz vem, kaj ti je. Sin je na potovanju, in ti vedno misliš, da se mu kaj žalega zgodi. Sin pride zdrav domov in — kakor je pri odhodu omenil — še danes.

Ivana (sedi na divanu): Moj sin!

Marijana: Zdrav se ti vrne. Koren ga dobro poplača; kdo zna bolje ponujati blago kakor tvoj Ivan? Kdo zna tako dobro govoriti?

Ivana: Srce mi počí. Danes sem ga videla v sanjah. Mrtvega so mi ga prinesli domov.

Marijana: Take so pač sanje v bolezni. Zdaj grem pogledat v kuhinjo, če čaj že vre. (Odide.)

Ivana (sama): O, da bi se mi vrnil sin domov! Edina podpora mi je. (Odmor.) Kako me boli glava, kako mi je bolno srce. Včeraj še zdrava, danes pa taka, napol mrtva. Edina tolažba mi je sedaj sestra. Kaj bi bilo, ko bi te ne imela. (Odmor.) „Odložite vse svoje skrbi in upajte, da vam Bog pomaga.“ Tako je govoril v nedeljo na prižnici mladi kaplan. Upam, sin pride domov zdrav, vesel, ljubeznivo mi poda roko, pa bo vse dobro. (Kašlja.) O, ta kašelj!

Marijana (prinese čaj ter ga poda Ivani): Na, tu imaš. Pij, pa ti odleže.

Ivana (pije, potem reče): Bog ti povrni tvoj trud!

Marijana (se ogre z veliko zimsko ruto): Čas je prišel, da moram iti domov; čaka me še veliko opravila doma. (Odmor.) Saj ti bo že bolje.

Ivana (tiho): Lahko greš.

Marijana: Lahko noč... Bom že še kaj jutri prišla. (Gre ven.)

Ivana: Lahko noč. (Sama, vstane težko stopi k mizi in postavi na njo skudelico.) Oh, kako me vse boli... Sestra pa tudi ne more biti vedno pri meni, ker ima doma svoje skrbi in opravke. (Odmor.) O da, sin pride domov; saj je Bog tako dober. Kako bi se mi odvalil kamen od srca! Kako je ta kamen težak, srce šibko. (Vrže v peč nekaj polen.) Tako bo gorko v sobi. (Počasi stopa po sobi.) Kako težko hodim. Noge se mi šibe, život je grozno težak. Ne morem več hoditi. (Leže po divanu.)

(Nastane večer; v sobi je temno)

Ivana (se vzdigne): Temno je, luč je treba prižgati. (Prižge svetilko.) O Bog, ne pusti me tako zapuščeno umreti! Čedaljebolj slabo se čutim. Če je tvoja volja, o Gospod, tako... (Sliši trkanje.) Nekdo trka... Dalje!

Natakarica (vstopi): Dober večer, gospa! Ni gospoda sina Ivana doma? Tudi dobro. Kadar pride, mu recite, prosim, da naj se oglasi še danes v gostilnici „Pri hrastu“. Je namreč nekaj jako važnega tam; gospod Kotnik ga želi k sebi. Ker se mi jako mudi, moram takoj iti... Lahko noč, gospa!

Ivana (sama): O, ne. Ne bom mu povedala, ne. O zavodnica! Vse vem, kaj je. (Odmor.)

Ivan (pride in odloži kovčeg): Hitro mi pripravite boljše črevlje!

Ivana (glasno): Ivan sin moj, prišel si! Pa še roke mi ne podaš in tako si ti mudi nekam! (Gre k njemu.)

Ivan: Nič, nič; hitro se naj zgodi, kar želim...

Ivana (vesela): Vse, vse se zgodi, sin. Da si le prišel. (Išče črevlje.)

Ivan: Pa denar mi tudi pripravite.

Ivana (začudeno): Kaj, denar? Saj ga imaš sam...

Ivan: Vsega sem porabil... V skrinji je še nekaj desetakov.

Ivana (prestrašeno): Čemu rabiš denar nocoj? Večerjo skuham in potem greš lahko spat, saj si tako utrujen!

Ivan (razjarjen): Kdo mi zapoveduje spat iti. H Kotniku grem, kakor mi veli natakrica Ana, ki me čaka pred hišo.

Ivana: Sin!

Ivan: Hitro denar sem in črevlje!

Ivana (vzame iz skrinje denar): Vedi, da je treba plačati stanovanje.

Ivan: Za to je še čas.

Ivana (prinese sinu črevlje in denar): Pa se vsaj kmalu potruji priti domov.

Ivan (obuva črevlje): Kadar odpravim.

Ivana: Kaj pa je pravzaprav?

Ivan: Stvar je tajna.

Ivana: Samo hitro pridi domov; ali ne vidiš, kako sem slaba? Ti me pa še razburjaš. Sin, ali bi ne bilo prijetneje iti spat?

Ivan (zasmehljivo): Še prijetneje je v gostilnici.

Ivana: Sin!

Ivan (odpravljen): Gotov sem; torej do jutra ne pridem. Lahko noč! (Odhaja.)

Ivana (sama): Šel je zopet. Vidi, da sem bolna, pa neče ostati doma; pa v tej zimi. Zavodniki ga vabijo v svojo družčino, Ivan pa je tako radodaren. (Odmor.) Vedno večjo utrujenost čutim, noge se mi šibe in... (Sede na divan.) Tako lepó sem ga učila; ko je bil še mlad in majhen, kako se mora starše spoštovati, pa on je imel vedno svoje muhe. Pa ta njegova nelepa navada. Reži nad menoj, da se skoro soba trese, če ga kaj vprašam

ali opominjam, če pa molčim, pa zopet ni zanj... Še govoriti ne morem več... (Sliši trkanje.) Že zopet eden; ne dajo mi miru... Prosto!

Peter Maček (starihak človek in pijanec): O, dober večer, gospa mamica! Kako se kaj počutite? Zdravi ste, zdravi; se vam vidi na licih. Pa tako sami kakor puščavnik v svoji kotlini. Nekaj čmerni izgledate, nič prav veseli niste... (Zase.) Veseli me, veseli! Po kaj sem pravzaprav prišel; aha, sem se že spomnil. (Ivani.) Oh, kako mi je grlo suho, komaj usta odpiram, jezik se mi nerodno giblje. Gospoda sina še ni doma; o, danes pride tudi „K hrastu“.

Ivana (jezno): Zdaj mi je pa že dovolj vaših budalastih besed. Sin še ni prišel in tudi ne pride „K hrastu“. Opravili ste, noč je...

Peter Maček (lokavo): Oprostite, če sem vas razžalil... (Ozira se po sobi.) Sin je že prišel domov. Veseli me. Vedite, jaz se ne dam kar tako spraviti na led. Premodra buča sem. Vidite tam-le sinov potni kožuh? Znamenje je to, da je doma, oziroma, ker ga tu ni „Pri hrastu“. Modra glava samo; ne gremo radi na led. Veseli me. (Zase.) Na snidenje, Ivan, v gostilnici „Pri hrastu“. Veseli me. (Odhaja.)

Ivana (sama; vstane): Kako mi je zoprna ta človek, ki je edini vzrok, da je tak moj sin. Zavodneži vsi po vrsti. Zakleniti moram vrata, da me še kdo ne pride nadlegovat. (Gre zaklepat zunanja vrata. Pride nazaj.) Kadar Ivan pride, že pozvoni in mu grem lahko odpret...

(Zunaj je temna noč; svetilka je privita, da je napol svetlo v sobi.)

Ivana (sama; leži na divanu): Dnevi mladosti mi stopajo pred oči. Srečni, blaženi čas, ki ne gledaš v bodočnost. Čas ljubezni! Da! Reparjev Tone, bogat kmetiški sin, a jaz uboga deklica. Tone je bil od staršev zavržen zaradi mene, mene so sovražili njegovi starši zaradi njega. Dobil je službo; živela sva srečno skupaj samo tri leta. Umrli mi je; da bi še jaz z njim umrla, vsaj ne bi toliko žalosti pretrpela zaradi sina, ki mi bo, kakor sem menila, edino veselje! A varala sem se. (Odmor.) Leta teko in minevajo... Sin, drugače priden za delo, je postajal hudobnejši proti meni. Ne govori lepo z menoj, ne sluša me več. Pa vseeno me ima rad, saj sem pri njem, živi me... Kaj bi bilo, ko bi me... ne smem si misliti... Res ga ne bo do jutra; bolje je, da ležem v posteljo. (Vstane od divana in se odpravi v posteljo.) Ivan, moj sin!... Nekaj strašnega slutim... Ne, ne, nič ne bo hudega. Vse se bo na dobro obrnilo. (Moli.) Oče naš, ki si v nebesih... (Potem vzdihne.) V prsih čutim, kakor bi me nekaj grizlo, glava mi je vroča, noge se mi tresejo... O sveta Marija!... Ko bi mogla zaspati. Roke so težke kakor svinec, cela gora je nad menoj; kako me to teži. (Pomiri se.) Kaj blebetam?... (Nekaj časa molči, potem v polsnu.) Dobro se imajo pri mizi; na mizi vsakovrstna jedila in kuhano vino. Kako bi meni dobro delo! Vrhutega mečejo štiri osebe — moški so — tiste podobice in denar štejejo... Med temi je moj sin — Ivan. Moj sin! Nič že nima denarja, vse je že zaigral. Zakolne, zakriči, pobledi... Na noge skoči, zagrabi po steklenici in jo zaluči v one tri... Krik po prostoru... Oni

trije se razkačijo, v rokah se zasvetijo noži ter planejo kvartopirci nadenj . . . Groza v gostilnici . . . Krvava so tla, Ivan je mrtev . . . (Glasno.) Mrtev! (Osvesti se.) Kakšne podobe so vstajale pred menoj? (Sliši zvonec.) A zdaj je prišel. Odpirat mu moram iti. (Odpravi se ven.)

(Nekaj časa odmor.)

Ivana (zunaj): Jezus, Marija, mrtev!

(Dva stražnika prineseta Ivana mrtvega v sobo in ga položita na njegovo posteljo. Za tem prineseta dve natakarici onesveščeno mater in jo deneta na njeno posteljo.)

Prvi stražnik (pri mrtvem Ivanu): Nič več življenja v njem.

Drugi stražnik: Oni ptiči so že na varnem.

Prvi stražnik: Dobro je to.

Prva natakarica: Kaj bo počela mati, ubožica!

Druga natakarica (moči Ivano z mrzlo vodo na čelu): Meni se smili. Že tako bolehna, zdaj bo njena bolezen še večja. Kako se je prestrašila.

Prvi stražnik: Vidve ostanita še tukaj, midva pa morava iti. (Stražnika odideta.)

Druga natakarica: Skoro pride zopet k zavesti!

Ivana (napol v zavesti): Kaj je z menoj, kje sem? Kdo sta vidve, ženski? Kje je moj sin? (V popolni zavesti.) Kam ste mi dali sina? (Vstane iz postelje, druga natakarica pomaga.) Mrtev na tej postelji! (Plane k Ivanovi postelji in joče.) Kaj so storili s teboj? Kdo te je, kdo te je zaklal? Povej mi! . . .

Prva natakarica: Tisti neumni Maček ga je z nožem, ko so igrali 21.

Druga natakarica: Je že zaprt . . .

Ivana: Moj sin! Še enkrat mi poglej v oči, reci eno besedo. Nič . . . Ti si mrtev, ubili so te, uničili so mene. Jaz nesrečnica . . . naj umrem; saj mi ni več živeti. O, vsi svetniki, stojte mi na strani. Umrjem rada. (Težko diha.) Diham težko, govorim slabo, vse me boli, naj le umrjem. O Bog, reši me iz tega življenja! (Moli.) . . . V tvoji milosti umiram! pojdi ena po duhovnika! (Druga natakarica gre.) Zadnja ura se mi bliža. Nič več ne morem. (Prva natakarica ji pomaga v posteljo.) Oče naš, ki . . . (Odmor.) Končano . . .

Prva natakarica (vznemirjeno): Za Boga, kaj se godi? Umira . . . Duhovnika še ni. (Poklekne.) O Bog! . . .

Ivana (tiho): Končano je . . . moči me . . . za—pu—ščaj . . . Ivan . . . moj . . . (Umre.)

Prva natakarica (hitro vstane): Tudi ta mrtva! (Zopet poklekne in moli natihoma.)

Zavesa pade.

Vedno tako!

*Vida, Milica in Slavi,
gledate ljubó,
hm, to se najbrže pravi,
da vam je lepó.*

*Svet je lep, ljudje so blagi;
če vam je kaj zla,
vse pri mamici se dragi
zopet poravná.*

*Kjer se solnček k zemlji smeje,
mrak in mraz beži,
kjer ljubezen srca greje,
jok se ne glasi.*

*Vedno naj tako ostane!
Svet je vrt cvetoč,
vanj že od mladosti rane
stopajmo pojoč!*

E. Gangl.

F. PALNAK:

Zakaj polaga kukavica jajca v tuja gnezda?

orov gozd je bil zasenčen kakor veliko svetišče. Poln temnozelenih svetlobe, poln miru in prijetnosti, poln udobnih bivališč raznim krilatim in nekrilatim gozdnim stanovalcem. Tu so plezale žolne, tam so skakale penice; po vrhah so se podile ter se cukale veverice, po tleh pa je počasi in moško koračil oče slinar ter gledal bistro, kje bi si izbral najtolstejšo globanjo. V najmračnejši temi se je skrivala kukavica kakor bi jo bolele oči od prevelike solnčne luči, ki se je zlivala na sveti, tihi mrak po gozdu. Ali so bili radovedni solnčni žarki na to, kaj se godi za temnimi zelenimi zagrinjali! Prosili so vetrček, da je nagubil zavese, in so ob strani lahko polukali na rjava tla, da so se mali črni žužki hitro poskrili v žametni mah, ki je ovijal starim borom debele noge...

Tako je bilo v tem gozdu, in mirno, lepo so živeli njegovi prebivalci; le tuptam sta se stopli veverici ter se povlekli za čopke na ušesih, zakrknile so žolne, zasmejala se je kukavica...

Tedaj pa je zajokal neko pomlad ves gozd. Komaj so zasvetili prvi žarki, ki so toplo objeli in poljubili še mrzlo zemljo, komaj so hotele priobiti na dan prve borove igle, pa je moral gozd zajokati — ker je začutil svoj pogin... Dobil je novega stanovalca, majhnega rjavega in rumenopogastega. Plazil je po deblovem razpokanem lubu, a ne bi ga zapazilo najboljše oko: mali metuljček si je dal našiti krila iz takobarvene tkanine, kakor so bili oblečeni stari bori. Ej, pa ni bil sam ta borov prelec, izredil si je družine, obiloglave in vednolačne — raztrosil in razmetal jo je po vsem gozdu, da se je pasla po sočnatih iglah v borovih vršičkih. Velike, debele, ruse in črnoprogaste gosnice so se počasi premikale od igle do igle — same vse polne bodic in kocinic — ter odirale in odjedale neobhodno potrebno moč borovemu gozdu. — To se je zgodilo neko pomlad, in zato je zajokal ves gozd...

Tedaj pa se v svoji veliki stiski obrne do svojih prebivalcev — zbere jih s klicem, ki je šel kakor piš vetrčka, nežnega in rahlootožnega, po vejevju ter jim toži svojo nadlogo. Resno je zmigavala žolna s svojo debelo glavo, pokimala je veverica in zamahala z repom, žalostno so gledale druge ptice — in v ozadju je čepela kukavica in mislila, mislila. Vsak je bil prepričan, da je pomoč nujna, ker je sila največja. A kako? „Da bi bili žužki za lubom!“ je vzdihnila žolna. „Da bi bili trdi kakor lešnik, zgloдалa bi jih!“ je prikimala veverica. „Da bi gosnice ne imele kosmatin! A naši želočki so prenežni,“ so žalostno pritezale male, glasne pevke, ki so se naselile v gozdu.

Vzdihnil je gozd: vedel je, da je uničen, če mu ne pomorejo njegovi stanovalci. Vzdihnil je in zaječali so mogočni bori prav pri koreninah in za-

lostno klonili vrhove. Prelčeve gosnice pa so se zvijale po mladih vršičkih. Vzdihnil je gozd pa se obrnil do kukavice, ki še dosedaj ni izpregovorila. — Zasmilil se je gozd tudi nji in zakukala mu je v odgovor:

„Bi; mogoče bi ti pomogla; pa sama ne morem. Veliko je število pisanih kosmatink, ki te uničujejo; moj želodec je trden in ne bojim se kocinic — le preveč jih je in jaz moram skrbeti tudi za svoj rod. Zato ne morem letati vedno po gozdu in prežati na tvoje škodljivce. Naj prevzemo drugi ptiči za me valjenje in rada ti pomorem v stiski.“

Zopet je šel otožen piš po vrh; zopet je gozd prosil podpore.

Tedaj pa se je začelo vrvenje in ščebetanje med malimi krilatci, obljubili so svojo pomoč — in gozd je bil rešen: Kukavica se je spravila nad prelce ter jih grabila, kolikor in kjer mogla — da je imela želodec znotraj čisto kosmat; svoja jajca pa je znosila sosedom, da ji izvale zarod ter ga spravijo pokonci.

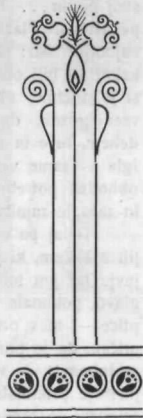
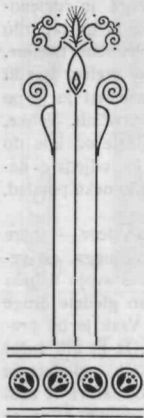
Kdo je srečnejši?

*Rekla je v gredici roža:
„Kdo srečnejši je kot jaz?!
Name zlati solnček sije,
vetrec boža mi obraz!“*

*To je slišal drobní ptiček
in dejal ji je tako:
„Lažeš, lažeš, rožica;
bolj je srečna ptičica!
Dvigne se visoko v zrak
in prepeva pesemco!“*

*Slišal ju je Tonček mali,
nasmeljal se in dejal:
„Ptičica in rožica,
vedve lažeta obe!
Jaz sem srečnejši kot ve!
Pa je vtrgal mlado rožo,
v zanjko ptičico ujel.*

Bogomil Gorenjko.

IVO TROŠT:

Oslo in nož.

opotnik stopa po suhi strugi reke in najde oslo. Z njo nabrusi nož, da z njim ureže palico. Ko je bil nož oster, vrže oslo nazaj v strugo. Oslo se pa pritoži zastran nehvaležnosti: „Ali je to plačilo za uslugo?“

Popotnik je niti ne pogleda in gre dalje. Stopi v bližnji grm, da si ureže palico, pa se z ostrim nožem hudo rani v roko.

„Ali je to hvaležnost, ker sem te nabrusil?“ vpraša nevoljen ostro orožje.

„Tega sem se naučil od tebe, ki nisi nič lepše ravnal z oslo,“ odgovori nož.

Janko pojde na božjo pot.

*Jaz pojdem na Trško goro
v nedeljo na božjo pot;
prepevali bodo mi ptiči,
cvetele mi rože povsod.*

*Pred svetim, glavnim oltarjem
poklekнем pobožno na tla,
ročice sklenem drobne,
izrečem prošnjo srca:*

*„O, Mamica božja, poslala
k nam zlati, cvetoči si maj,
na polje si rož natrosila
in ptice poslala si v gaj.*

*A mamica moja ne vidi,
kak letos rože dehtë,
leži na postelji bolna,
ji tožno je zlato srce.*

*Ti pač veš, Mamica božja,
kako je meni hudo!
Ko mamico gledam bolno,
jaz jokati moram bridkó.*

*Jaz Janko sem iz Bršlina
in majhen in priden sem ves,
prišel sem Te prosit, da zdravje
mi mamici pošlješ z nebes.“*

*Pred glavnim oltarjem na gori
bom molil tako iz srca;
ko vrnem domov se, naproti
bo mamica zdrava prišla.*

*Pobožala bode mi lice
in rekla mi bode tako:
„Ti priden si, Janko moj zlati,
in srce je tvoje zlató ...“*

Jos. Vandot.

Papatu za god.

Ljubi moj papa,
voščim od srca
za današnji god
mnogo ti dobrot.

Rada te imam,
kar najbolje znam;
tudi ti tako
ljubi me srčno!

Marija.

Morska tišina.

Morje spava, valčki spiyo,
morski mož sred morja spi;
čuva ga delfin srebrni,
da ga ribič ne zbudi.

S čolnom ribič krog se plazi,
rad bi možu krono vkral,
rad za zlatov tisoč svetlih
bi cesarju jo prodal.

V vodo ribič mreže vrže
in jo dvigne iz morja;
a nikjer ni krone zlate,
v dnu morja se lesketa.

S čolnom ribič krog se plazi,
morju zre na jemno dno,
a delfin mu kroži tamkaj,
kralja čuva prezvestó. —

Mirno kralj na dnu počiva,
morska vsa počiva plan . . .
Z mrežo prazno in nevoljen
vrača ribič se v pristan . . .

Jos. Vandot.

Senčna podoba

Pes.

Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki.

Sreča te išče, um ti je dan,
našel jo bodeš, če nisi zaspan.

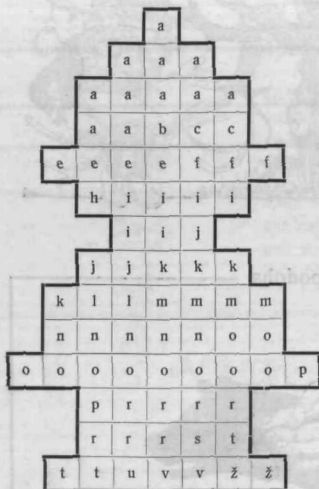
Prav so jo rešili: Minka, Slavka in Franček Zacherl v Ljutomeru; Vida, Igor in Dušan Franko v Gorici; učenci in učenke III. razreda v Planini pri Rakeku; Radovan Jošt, drugošolec, Darinka in Marica Jošt, učenki v Celju; Štefi Vizjak, učenka IV. razreda v Ljubecni; Eleonora, Lidija, Palmira, Otokar Straussgitl, učenke in učenec v Bovcu; Stanislav Pušenjak, gimnazijec v Mariboru; Inka Pušenjak, učenka III. razreda na Cvenu; Vladko Cvar, gimnazijec v Ljubljani; Haluška, Borček in Duška Pirc v Kranju; Magda in Blanche Kokot, učenke VI. razr. v Sevnici; Danimir Čebulj, učenec -IV. razr. v Kamniku; Zvonimir Sivka, gimnazijec v Celju; Saša Ličan, Mirko Žnidaršič, učenca in Slavka Žnidaršič, učenka v Il. Bistrici; Tatjana, Vlasta in Vidka Horvat v Ptuj; Ciril in Metod Porekar, Tonček Plavec, učenci in Marička Kolarič, Micka Kunst, Angelica Porekar, Katra Sever in Minka Trstenjak, učenke na Humu pri Ormožu.

Besedna naloga.

Priobčila Elza Šturmova.

Besede značijo :

1. soglasnik,
2. žužkojedno žival,
3. hišno opravilo,
4. goro na Kranjskem,
5. mesto na Francoskem,
6. branilca domovine,
7. spol,
8. zimsko obleko,
9. reko, ki se izliva v Jadransko morje,
10. prodajalnico monopola,
11. mesto v južni Evropi,
12. vodo,
13. denar,
14. mesto.

Besede odzgoraj navzdol značijo ime nekega vladarja.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Tri stoletja.

V Kragujevcu v Srbiji je umrla ženska, ki je bila stara 111 let. Živeja je v 3 stoletjih. Rodila se je leta 1799. Živeja je leto dni v 18. stoletju, potem vse 19. stoletje in še 10 let 20. stoletja. V resnici redek slučaj.

Kri iz nosa.

Ako ti teče kri iz nosa, si deni mrzle obkladke na čelo in tilnik in sedi povsem mirno. Četudi odteče nekaj krvi, to nič ne škodi. Nikar ne srkaj vode v nos, ker s tem le odstraniš strjevine. Kri se namreč sama od sebe hitro strdi in s tem ustavi. Če si pa nemiren in srkaš vodo, se to ne more zgoditi. Ako kri le ne neha teči, daj si košček bombaža v dotično nosnico in jo z nozdrvjo pritisni proti nosni pregradi. Časih tudi hitro pomaga, če dvigneš roko tiste strani, na kateri ti teče kri, in jo držiš nad glavo.

O rožah.

Kako obrezuj rože? — Ko hočeš rožo obrezati, jo najpoprej poglej, kako raste, to je, ali šibko ali močno poganja. Ako roža močno poganja ali se celo spenja, skrajšaj mladike prav malo, ker drugače odrežeš oni del mladike, ki bi cvetel. Če poganja roža šibko, skrajšaj mladike močno, ker taka roža nastavlja cvet na dolenjem delu mladike. Ko obrezuješ, skrbni obenem za to, da bo imela roža pravilno krono. Ako je katera mladika, ki je sicer potrebna, da obdrži vrtnica pravilno krono, pa raste preveč navpično ali v krono in tako tudi rada ne cvete, jo pusti, a jo priveži navzdol. Če jo tako privežeš, bo potem šibko poganjala in obenem tudi cvetela.

Izrek.

Kar je v srcu, to bodi na jeziku, sicer si hinavec, nevreden imena: človek!

Cenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz naj napišem nekaj vrstic za Vaš kotichek. Sedaj mi že drugo leto sestra, ki je učiteljica na Štajerskem, naroča „Zvonček“, ki ga z veseljem čitam. Preteklo leto sem bila na počitnicah pri sestri na Štajerskem. Bila sem tudi v Ptuj, pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., na Polensaku, v Moškanjcih in pri Sv. Marjeti. V Ptuj mi je sestra pokazala gospoda Peska, ki je pisal v „Zvonček“: „Kaj nam je pripovedoval naš dedek.“

Jedva sem si ogledala lepi kraj, že sem se morala vrniti v Ljubljano.

Dora Furlanova,
učenka VI. razr. pri Sv. Jakobu.

Odgovor:

Ljuba Dora!

Dobro sestro imaš, ki Ti naroča „Zvonček“. Pač ve, koliko je vredna lepa knjiga! No, pa saj tudi Ti to veš, ker mi pišeš, da „Zvonček“ z veseljem čitaš. Prav je tako! Gosp. Pesek, ki si ga spoznala v Ptuj, gotovo še kaj lepega napiše za naš list, da napravi veselje Tebi, vsem drugim in tudi — meni!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Najljubša knjiga mi je „Zvonček“. V njem najdem tudi podobe in lepe povesti, spise, pravljice, legende, bajke i. t. d.

Najbolj pa mi ugajajo Slovanske pravljice, pesmi in „Očetova dedščina“. Dne 11. sušca opoldne smo čitali Ortana Martina pismo in odgovor gospoda Doropoljskega.

Zdaj pa z Bogom! Vaša hvaležna

Marija Piskalova
v Pivoli na Štajerskem.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Res je, kar praviš: „Zvonček“ objavlja tako raznovrstno gradivo, da dobi v njem lahko vsak to, česar si želi. — Danes objavljam Tvoje pismo z odgovorom, da ga boste lahko čitale kakor ste zadnjič ono Martina Ortana.

*

Ljubi gospod Doropoljski!

V Rudnik smo dobili novo gospodično učiteljico, imamo jo radi. Učitelj je skrben za nas. Jaz rad hodim v šolo, ker beremo iz „Zvončka“. Imam enega brata in štiri sestre. Star sem dvanajst let. Hodim v šolo v drugi razred v nižjo skupino.

Presrečno Vas pozdravlja

Janez Narobe.

Odgovor:

Ljubi Janez!

Že več pisem, ki sem jih prejel iz Rudnika, mi govori, da imate svojo gospico učiteljico in gospoda učitelja radi. Sedaj bi pa res že rad vedel, je li to tudi narobe res, to se pravi, ali imata oba tudi vas rada. To mi povej o prvi priliki!

*

Velerodni gospod Doropoljski!

Bila sem tako srečna, da sem dobila od gospoda nadučitelja „Zvonček“, ki mi jako ugaja, zlasti še Vaš kotichek. Naj tudi moje pisemce ponese golobček k Vam, kakor to kaže naslovna slika Vašega koticke, ker ste res pravi mladinaljub. Stara sem 12 let in obiskujem že šesto leto našo domačo šolo. O mojem napredku Vam svedoči najboljši šolsko naznanilo, ki se ga ne sramujem nikomur pokazati, tudi Vam ne, če to zahtevate. Učiti se hočem vedno marljivo, da bom tako delala veselje svojim dobrim staršem in tudi učiteljem, ker to bo le meni v korist.

Sprejmite mnogo srčnih pozdravov od Vam vdane

Barbrike Vrazove,
učenke v Svetinjah pri Ormožu

Odgovor:

Ljuba Barbika!

Kakor vidiš, je golobček prinesel Tvoje pisemce k meni, a „Zvonček“ naj donese moj odgovor k Tebi. Ne zahtevam Tvojega izpričevala, saj mi Tvoja odkrita beseda dovolj jasno svedoči, da govoriš resnico. Všeč

mi je tudi Tvoja obljuba, da ostaneš vedno tako pridna. To ne bo veselje samo Tvojim staršem in učiteljem, ampak tudi meni

*

Velecenjeni gospod!

Željno pričakujem vedno ljubi mi „Zvonček“. In zakaj tudi ne! Saj prinaša tako mične povesti in pesemce, posebno rada pa prebiram „Kotiček gospoda Doropoljskega“. Dovolite, cenjeni gospod, da se tudi jaz pridružim Vašim dopisovalkam. Stara sem dvanajst let. Letos sem šla v novi dom v Gutstein na Koroškem. Žalostnega srca sem se ločila od preljubega doma. No, pa saj je tu tudi prijetno, samo to mi ne ugaja, da je tu več Nemcev nego Slovencev. Tu pri nas na Koroškem so jako vdomačene lastovke. Največ jih gnezdi v hlevu nad jaslami. Najbolj predrzni so pač vrabci, ako dam kuram jesti, prilete in začno zobati. Tudi pava in pavico imam, pav je hud. Lani je pavu petelin iztaknil eno oko, a letos je pav petelina umoril. Jako krotke so telice, ko so proste, jim nesem kruha. Ako ga zagledajo, začno kar za mano hiteti, da se jim moram skriti.

Jako bi me veselilo, ko bi mi kmalu odgovorili

Sprejmite pozdrave od

Zore Celestinove v
Guštajnu na Koroškem.

Odgovor:

Ljuba Zora!

To mora biti živahno na Tvojem novem domu! Toliko imaš perutnine in drugih živali, ki oživljajo Tvojo in svojo domačijo. Nekatere so pa tudi zlobne, kakor govori Tvoje pismo. Pač kakor nekateri ljudje, ki ne dajo drugim živeti, ki bi vse najrajši imeli zase. — Vem, kako se godi Slovincem na Koroškem. Tudi te bi sovražniki najrajši ugonobili. Koroškim Slovincem je treba narodnih šol, ako hočejo, da jih ne poplavi morje tujinstva!

*

Spoštovani g. Doropoljski.

„Zvonček“ jako rada berem. Opazila sem, da nekatere učence dajejo noter kratke članke. Tudi jaz sem dobila veselje do tega, posebno še zato, ker nas je gospod učitelj navajal k temu.

Potrudila sem se, da Vam pišem kratko pismence o šolski razstavi.

O binkoštih je bila v šoli razstava ženskih ročnih del in drugih šolskih izdelkov. Bilo je vse lepo okrašeno z vencii in cveticami. Nepričakovano veliko ljudi je prišlo obiskat to razstavo. Vsi učenci in vse učence smo se veselili že dolgo poprej.

Z odličnim spoštovanjem

Marija Jarčeva,
učenka IV. oddelka v Ajdovcu.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Ker je prišlo nepričakovano veliko ljudi obiskat razstavo, je to dokaz, kako se zanimajo za napredek šole in seveda tudi za napredek učencev in učenk. To je dobro znamenje, ker nam kaže, da se vsak pošten in plemenit človek veseli duševnega napredovanja slovenske mladine. Ta naj bo vedno taka, da jo bodo odrasli ljudje veselili!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Vaš kотиček v „Zvončku“ čitam vselej rad. Dovolite, da Vam tudi jaz nekaj pišem. V nedeljo, dne 21. avgusta t. l., obhajajo v Cerovcu blizu Ormoža veliko slovesnost v spomin stoletnice rojstva slavnega pesnika Stanka Vraza. Ker pride isti dan tja mnogo odličnih Slovencev in Hrvatov, prosim, pridite tudi Vi, da Vas tukajšnji otroci, ki pridemo s starši tja, tam lahko pozdravimo. Moj papa Vam kliče že sedaj „Na zdar!“

Z veseloštopovanjem ostajam vdani

Ciril Porekar,
učenec III. razreda pri Sv. Ivanu na Humu
pri Ormožu.

Odgovor:

Ljubi Ciril!

Bo li mi mogoče ugoditi Tvojemu prijaznemu povabilu, danes še ne vem. Ako mi dopuste razmere, pridem rad k tej prelepi narodni slavnosti, a tega še danes ne morem reči. Hvala Tebi za pozornost, očetu pa za pozdrav! Na zdar!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Ni še dolgo, odkar sem tudi jaz postal naročnik Vašega „Zvončka“. Ker so v tem kottičku jako lepe vrstice, si dovoljujem tudi jaz nekaj vrstic napisati. Sedaj hodim v V. razred II. odd. Pri nas so sedaj predelali dvoodelčni tretji razred, ker ni bilo prostora. Imam še dve sestrici in dva bratca. Na jesen grem v Maribor na meščansko šolo. Tedaj se začne zopet uporno delo.

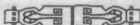
Vaš naročnik

Franček Jug,
učenec v Rušah.

Odgovor:

Ljubi Franček!

V Maribor pojdeš na meščansko šolo. Prav! Tedaj se začne zopet uporno delo. Ni prav! Nemara si hotel reči: naporno delo, zakaj v šoli Ti ne nalogajo dela, ki bi ga ne mogel zmagati, ki bi bilo torej uporno, pač pa je šolsko delo morda nekoliko naporno, a ga vendar lahko obvladaš, ako si marljiv in vztrajen. In takšen si in tak ostaneš, kajne?

Naše upravništvo v Ljubljani, Rimska cesta šte. 7,
ima v zalogi:

„Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

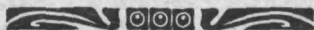
„Zvonček“, VIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IX. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, X. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 v.

„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne šte-
vilke za skupno ceno 3 K.

„Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne šte-
vilke za skupno ceno 3 K.

Turki pred Svetim Tilnom.

Zgodovinska povest. - Spisal J. Slapšák.

Cena krasno vezani knjigi 1 K 20 h,
s poštnino 1 K 36 h.

Ta prelepa povest, opremljena z mnogimi izvirnimi slikami, je ravnokar izšla kot II. zvezek „Jan Legove mladinske knjižnice“. Kupujte, čitajte!

IV. BONAČ

v Ljubljani, Šelenburgove ulice

nasproti c. kr. glavni pošti

priporoča svojo veliko zalogo izbornega papirja, pisalnih in risalnih šolskih potrebščin, zvezkov in zapisnikov, priznane izbornih svinčnikov „Družbe sv. Cirila in Metoda“ Hardtmuthovega fabrikata.

— Velika knjigoveznica. —

Vedno so v zalogi te-le krasne platnice:

Zvonček	à — K 60 h,	p. poš. — K 70 h
Ljublj. Zvon	1 . 40 . . .	1 . 50 h
Dom in Svet	1 . 40 . . .	1 . 60 h
Jurčičevi sp.	— . 60 . . .	— 70 .
Knezova knj.	— . 40 . . .	— 50 .
Wolf-Pleteršnikov slovar	à 2 K — h,	po pošti 2 K 20 h.

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI ☐ GRADIŠČE ŠTEV. 4.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

===== Cene zmerne. =====

Svoji k svojim!

